

15. Raport statystyczny o sytuacji gospodarczej województwa pomorskiego / Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego. – Gdańsk, 2017. – 27s.
http://www.porp.pl/g2/2018_01/11306f9aef098f23cf67b78efb667f57.pdf (data odniesienia 05.10.2018).
16. Raport z wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 [Zasób Elektroniczny] // Główny Urząd Statystyczny. – Tryb Dostępu: https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/raport_z_wynikow_nsp_ludnosci_i_mieszkam_2002.pdf (data odniesienia 05.10.2018).
17. Raport z wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 [Zasób Elektroniczny] // Główny Urząd Statystyczny. – Tryb Dostępu: http://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/lud_raport_z_wynikow_NSP2011.pdf (data odniesienia 05.10.2018).
18. Statut Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego [Zasób Elektroniczny] // Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskiego. – Tryb Dostępu: http://www.zkpwejherowo.pl/pobierz_pliki/statut.pdf (data odniesienia 05.10.2018).
19. Tomaszewski W. Autonomia Kaszub [Zasób Elektroniczny] / W.Tomaszewski // *Najwyższy Czas!*. – Tryb Dostępu: <http://czasnahistorie.pl/wojciech-tomaszewski/autonomia-kaszub/> (data odniesienia 05.10.2018).
20. Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym [Zasób Elektroniczny] // Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. – Tryb Dostępu: <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/ustawa-o-mniejszosciac/6492,Ustawa-o-mniejszosciach-narodowych-i-etnicznych-oraz-o-jezyku-regionalnym.html> (data odniesienia 05.10.2018).
21. Wybory Samorządowe 2018 [Zasób Elektroniczny] // Państwowa Komisja Wyborcza. – Tryb Dostępu: https://wybory2018.pkw.gov.pl/pl/geografia#general_committee_stat (data odniesienia 08.11.2018).
22. XX Zjazd Kaszubów 2018 w Luzinie - uroczysty przemarsz i oficjalne otwarcie na stadionie gminnym [Zasób Elektroniczny] // Wejherowo. Naszemiasto. – Tryb Dostępu: <http://wejherowo.naszemiasto.pl/artukul/xx-zjazd-kaszubow-2018-w-luzinie-uroczysty-przemarsz-i,4717617,artgal,t,id,tm.html> (data odniesienia 05.10.2018).

The article deals with features of modern politicization of kashubs. The main community identification markers (language, origin, etc.) are revealed. The article recognizes various approaches to the features of Kashubian identification and politicization. The author pays attention to the dual identity of the kashubs community (Polish-Kashubian). The author is skeptical about the definition of Kashubian identity as a "hybrid". The author argues about the importance of modern favorable economic factors to enhance the identification and politicization of a regional ethnic group. There has been identified an objective precondition for intensifying the politicization of Kashubs in the near future. In the article the positive image of understanding in the relations "Kashubians – the state" is substantiated. It is marked that the ideas of autonomy remain politically attractive in the region, since they recognize the urge of dual identity.

Key words: *autonomy, identity, kashubians (kashubs), kashubistika, Pomerania, Republic of Poland.*

УДК323
ББК 66

Дарина Нагірняк

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД НАЛАГОДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ВЗАЄМОДІЙ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ

У статті проаналізовані основні положення комунікації державних владних органів та громадськості. Визначено основні комунікативні компоненти з боку держави для діалогу з громадянами. Досліджено найуживаніші засоби взаємодії держави та громадян на прикладі досвіду європейських країн.

Ключові слова: *комунікація, державна влада, взаємодія, громадськість, інформація, органи державної влади, управління.*

На сьогоднішній день досить актуальним є питання комунікації владних структур та громадян. Адже завдяки процесу глобалізації та інформатизації суспільства роль громадськості у прийнятті рішень та здійсненні політики державної влади істотно зросла. Державна комунікативна політика стає вагомим елементом у забезпеченні дотримання демократичного принципу щодо взаємодії органів державної влади і громадян. Така позиція передбачає, окрім інформування про процес та шляхи

розв'язання певних питань, ще й участь громадян у розв'язанні цих питань. Разом з тим виникає потреба аналізу уже наявних каналів комунікації та створення нових форм співробітництва і порозуміння.

Сучасні європейські тенденції свідчать, що участь громадян в управлінських проектах різних рівнів сприяє підвищенню ефективності здійснення державної політики. Важливою тут є організаційно-правова спроможність громадськості виражати соціальні інтереси та вирішувати соціальні проблеми.

Метою статті є визначення основних аспектів комунікативної політики у державній владі, виокремлення ролі громадськості у формуванні такої комунікації крізь призму уже відомих налагоджених механізмів такого роду комунікації у сучасних державах Європи.

Питання комунікації державної влади та громадян досліджувалось зарубіжними та вітчизняними вченими. Теоретичні аспекти комунікативної взаємодії досліджували Б. Адамс, П. Друкер, Е. Тоффлер, К. Шенон. Вивченням різних аспектів комунікаційної діяльності органів державної влади займалися М. Бругеман, К. Меєр, Г. Тард, А. Токвіль. Теоретичні положення державного управління, що стосувалися взаємодії органів влади та громадськості, представлено у роботах таких вчених, як О. Амосов, В. Бакуменко, Д. Карамишев, М. Латинін, Ю. Сурмін, В. Цветков. Якщо говорити про напрацювання у сфері інформативної та комунікативної політики в управлінні, то слід зазначити таких авторів, як В. Бебик, О. Бабінова, Т. Бутирська, Н. Драгомирецька, Н. Діденко, Г. Почепцов, В. Різун.

Державне управління не може функціонувати без комунікації як форми взаємодії різноманітних суб'єктів і об'єктів управління, оскільки демократичний режим потребує погодження позицій у постійному діалозі між владою і громадськістю. Комунікації поширюють інформацію для населення і владних структур та інститутів громадянського суспільства, дозволяють ухвалювати законодавчі акти, переконувати людей. Узагальнюючи твердження багатьох авторів, можна говорити про комунікацію як процес двостороннього обміну інформацією між органами влади і громадськістю за допомогою засобів зв'язку і соціально-комунікативних технологій.

Як зазначають автори енциклопедії з державного управління, державна комунікація – процес обміну інформацією органів державної влади й органів місцевого самоврядування між різними інституціями суспільства (суб'єктами комунікації). Цими суб'єктами можуть виступати: державні інституції, бізнесструктури, громади (партії, рухи, спілки). Комунікація в державному управлінні – це ще й обмін інформацією всередині органу влади. Завданнями комунікації в державному управлінні є забезпечення підтримки суспільством дій влади, що досягається шляхом підвищення рівня довіри громадян до державних інституцій; реалізація єдиної державної комунікативної політики шляхом створення системи впливу на громадську думку; формування та підтримка ефективного зворотного зв'язку із громадянами для моніторингу ситуації й оцінювання результатів своєї роботи; налагодження співпраці із засобами масової інформації задля забезпечення інформування громадськості про здійснювану політику, створення й підтримки позитивного іміджу влади [3].

Американський дослідник Г. Райт виділяє такі комунікативні компоненти: процес реагування на інтереси різноманітних груп; процес розуміння інформації, укладеної в законодавчих актах, їхнє трактування і створення правил, каналів упровадження даних законів; створення внутрішніх інформаційних потоків; акцент на вивченні поведінки людей, а не управлінських структур і умов праці [6, с.8]; підхід до комунікативної діяльності як до потреби в особистісних і міжособистісних взаєминах, що існують поза формальними, бюрократичними відносинами: спілкування,

ствердження самоповаги й особистісної цілісності індивіда; процес зв'язків з численними окремими групами й окремими індивідами у забезпеченні громадянських послуг; взаємини індивіда й організації із широкими масами та співвідношення з цілями суспільства [6, с.11].

Український дослідник І. Василенко виокремлює комунікації, які включені в процес прийняття рішення. До таких комунікацій він відносить такі: спільне обговорення, виявлення спільності в процесі мислення при обговоренні, що і є етапом збирання інформації. Цей етап ґрунтується на статистичних матеріалах, анкетуванні, результатах інтерв'ю, допомозі соціальних проектних груп, результатах нарад, спостереження [3, с.103]. Він вважає, що для ефективного процесу прийняття рішення необхідно використовувати прикладні методики конфліктології, правила раціональної дискусії. До таких дискусій він пропонує залучати також зацікавлені соціальні групи [2, с.107].

Комунікативна взаємодія органів державної влади та громадськості є важливим елементом побудови діалогу громадян та громадськості, включаючи поширення в суспільстві певної інформації. Вона спрямована на забезпечення та дотримання прав і свобод громадян. Крім того, комунікативна взаємодія стає можливою лише за умови відсутності перешкод, які зазвичай існують у системі взаємодії суспільства і влади. Важливими тут є слова Г. Тарда: «Суспільства є результатом системної взаємодії, вони живуть до тих пір, доки в них прогресують певні форми взаємодії, а прогресують вони завдяки комунікації» [11].

Комунікація органів влади та громадськості є необхідною для налагодження управлінських відносин в межах відносин органів державної влади та інститутів громадянського суспільства. Така взаємодія існує завдяки досягненню певного співвідношення між владою та згодою громадськості щодо реалізації її політики та легітимізацією.

Якщо говорити про європейський досвід державної комунікативної політики, то можна заявляти про досить високий рівень розвитку такої комунікації. У Словенії, наприклад, перед приєднанням до Європейського Союзу громадянам надавалась інформація про нього та події, які там відбуваються. Метою було підвищення знань населення про справи ЄС. Спочатку громадянам надавалась інформація по телефону і на веб-сайті, потім відкрили єдиний контакт-центр[7]. Доступ до інформації проводився також за допомогою мобільних бібліотек та інформаційного офісу, що дало можливість інформувати населення найбільш віддалених територій держави. На 2015 рік інформація надавалась такими основними шляхами: урядовий портал, новини, презентації, неурядові організації, комунікативні кампанії та проекти.

У Чехії питаннями комунікацій щодо євроінтеграції опікується департамент інформації у європейських справах, метою якого є покращання послуг, що надаються суспільству через комплексну інформаційну систему [8]. Кожного року цей департамент готує стратегічний документ з питань ЄС. Так, у 2013 р. пріоритетом була обізнаність громадян про справи в ЄС. У 2014 р. був спрямований на участь громадян у прийнятті рішень ЄС і в європейських виборах та обговорення переваг майбутньої європейської інтеграції. 2015 р. — стратегія розвитку внутрішнього ринку відповідно до стратегії ЄС до 2020 р.

Естонія запровадила Комунікаційне бюро уряду, щоб гарантувати населенню отримання всебічної і чіткої інформації про дії уряду та органів державної влади [10]. Це бюро координує взаємодію міністерств, підвищення кваліфікації працівників цієї галузі. Також бюро відповідає за надання громадянам інформації про державні дії, політику та цілі. В основі цього – спілкування і кризові комунікації.

У 2016 р. у Великобританії актуальними прогножуються такі питання: ефективна політика, яка здійснюється завдяки спілкуванню через ЗМІ; сучасні виклики до

спілкування міністрів, їхніх радників і посадових осіб; компетенції професійних комунікаторів; використання комунікацій урядом та іншими організаціями для здійснення ефективних стратегій і програм; досвід державних комунікаторів; розширення доступу до публічної інформації; створення хорошої практики по всьому світу тощо [9].

Встановлення зворотного зв'язку з громадськістю, публічного діалогу, партнерських стосунків органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, підвищення ефективності механізму залучення громадськості до розроблення та реалізації державної політики – питання першочергової ваги, від яких залежатимуть усі подальші дії влади [4].

Комунікація з громадянами все більше визнаються як цінний засіб покращення якості державної політики при зміцненні її легітимності. Для забезпечення кращого реагування органів державної влади потрібними є подальші зусилля щодо удосконалення інструментів, основних процедур та врахування результатів публічних консультацій при ухваленні рішень. До прикладу, Швейцарія виокремлює консультації з громадськістю як фундаментальну характеристику комунікаційної системи.

Хорошим прикладом у цій сфері є досвід Польщі. У рамках програми “Приязна адміністрація” з 2000 р. у Польщі здійснено низку заходів: створено інформаційні кіоски з поширення електронної інформації про послуги адміністрацій та вакантні місця в них; створено інформаційний центр цивільної служби, що зробило доступнішою інформацію про діяльність адміністрації, послуги й компетенцію органів державної влади та їх працівників, можливості розвитку цивільної служби; запроваджено поширення інформації про напрями розвитку та проблеми органів державної влади, організацію презентацій і конференцій тощо; розповсюджено довідник, що містить інформацію та пропозиції щодо проблемних питань діяльності адміністрації, набору, навчання кадрів, розвитку комунікацій тощо.

Органи влади Польщі постійно і систематизовано працюють над інформуванням громадян щодо намірів адміністрації з питань удосконалення надання послуг, проведення конкурсів, спрямованих на покращення роботи. У межах програми “Приязна адміністрація” оцінюються дії адміністрації, спрямовані на вдосконалення державних послуг.

Таким чином проекти, що реалізуються польською владою, ініціюють зміни в адміністраціях, особливо щодо поширення досвіду відкритості дій та надають громадянам інформацію про найважливіші процедури адміністративних органів, спрямованість послуг, документи, оплату [5].

У Швеції на основі Закону про свободу преси визначено принцип, згідно з яким урядові документи мають бути у відкритому доступі для суспільства, а також надано громадянам право звертатися до урядових органів щодо надання документів. Загалом досвід інших країн, які затвердили закон про доступ до публічної інформації, свідчить про позитивний вплив таких змін на підвищення ефективності діяльності органів влади.

Давно сформовані механізми в площині законодавчої бази щодо надання доступу до інформації має Фінляндія, адже ще будучи частиною Швецького королівства, вона впровадила шведський Закон 1766 р. “Про доступ до публічної інформації”. У 1951 р. було прийнято Закон “Про гласність офіційних документів”, який діяв до 1999 р. З 1 грудня 1999 р. його замінив Закон “Про відкритість діяльності уряду”. Цей документ визначив принцип, згідно з яким документи є відкритими для громадськості, за винятком вагомих причин для відмови в їх наданні.

Сьогодні майже всі органи державної влади Фінляндії мають власні веб-сайти та пропонують ряд он-лайн послуг: громадяни можуть шукати та отримувати інформацію,

надсилати запити, брати участь у голосуванні, подавати заяви та більше взаємодіяти з посадовими особами. Політика відкритості та можливість електронного доступу до інформації є основною причиною низької корупції у Фінляндії, факти корупційних діянь у країні трапляються скоріше як винятки, ніж як закономірність. Положення, які стосуються прозорості (Конституція і Закон “Про відкритість діяльності уряду”), використовуються на всіх рівнях державної адміністрації. Ними проголошується право доступу до всіх державних документів як основне право громадянина, у свою чергу, органи державної влади зобов’язуються превентивно забезпечувати інформацією громадськість [1].

Підсумовуючи, слід сказати, що в умовах сучасних політичних процесів державна влада велику увагу приділяє співпраці з громадськістю. Управлінські апарати активізують механізми комунікації з інститутами громадянського суспільства задля сприяння задоволення потреб та інтересів останніх та водночас підвищення авторитету владних структур.

1. Бониссар Д. “Privacy International”. Свобода информации в мире. – 2006 [Электронный ресурс] / Д. Бониссар. – Режим доступа : <http://www.privacyinternational.org/foi/survey>
2. Василенко И. А. Административно-государственное управление в странах Запада : США, Великобритания, Франция, Германия / И. А. Василенко. – М. : Издат. корпорация «Логос», 2000. – 200 с.
3. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. – 692 с.].
4. Кохан А. І. Державна комунікативна політика - механізм ефективної діяльності інституту публічної влади в Україні [Електронний ресурс] / А. І. Кохан. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/zmist.htm>
5. Лахижа М. Реалізація програми “Приязна адміністрація” та проведення конкурсів з метою вдосконалення діяльності органів влади: польський досвід / М. Лахижа, О. 6. Черчатий // Вісн. держ. служби України. – 2007. – № 3.
7. Райт Г. Державне управління / Г. Райт ; [пер. з англ.]. – К. : Основи, 1994. – 191 с.
8. EU for Citizen [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukom.gov.si/en/communication_of_eu_affairs/eu_for_citizens/
9. European Affairs Information Department [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vlada.cz/en/evropske-zalezitosti/organizace-utvaru/odbor-informovani-o-ez/european-affairs-information-department-17698/>
10. Government: image and communication [2015 PAI — Public Administration International; Conference 2016] [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.public-admin.co.uk/programmes/government-image-and-communication-the-uk-experience/> Republic of Estonia [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://valitsus.ee/en/government-communication>
11. Tard G. Sotsialnaya logika : per. s fr. / G. Tard. – SPb. : Sotsiol.-psihol. tsentr, 2006. – 576 s.c. 317

References

1. Bonyssar D. “Privacy International”. Svoboda ynformatsyy v myre. – 2006 [Электронный resurs] / D. Bonyssar. – Rezhym dostupa : <http://www.privacyinternational.org/foi/survey>
2. Vasylenko Y. A. Admynstratyvno-hosudarstvenoe upravlenye v stranakh Za-pada : SSHa, Velykobrytaniya, Frantsiya, Hermaniya / Y. A. Vasylenko. – M. : Yzdat. korporatsiya «Lohos», 2000. – 200 s.
3. Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia : u 8 t. / Nats. akad. derzh. upr. pry Pre-zydentovi Ukrainy ; nauk.-red. kolehiia : Yu. V. Kovbasiuk (holova) ta in. – K. : NADU, 2011. T. 2 : Metodolohiia derzhavnoho upravlinnia / nauk.-red. kolehiia : Yu. P. Surmin (spivholova), P. I. Nadolishnii (spivholova) ta in. – 2011. – 692 s.].
4. Kokhan A. I. Derzhavna komunikatyvna polityka - mekhanizm efektyvnoi diialnosti instytutu publichnoi vlady v Ukraini [Elektronnyi resurs] / A. I. Kokhan. – Rezhym dostupu : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/zmist.htm>
5. Lakhyzha M. Realizatsiia prohramy “Pryiazna administratsiia” ta provedennia konkursiv z metoiu vdoskonalennia diialnosti orhaniv vlady: polskyi dosvid / M. Lakhyzha, O. 6. Cherchatyi // Visn. derzh. sluzhby Ukrainy. – 2007. – № 3.
7. Rait H. Derzhavne upravlinnia / H. Rait ; [per. z anhl.]. – K. : Osnovy, 1994. – 191 s.

8. EU for Citizen [Elektronnyi resurs]. — Rezhyim dostupu: http://www.ukom.gov.si/en/communication_of_eu_affairs/eu_for_citizens/
9. European Affairs Information Department [Elektronnyi resurs]. — Rezhyim dostupu: <http://www.vlada.cz/en/evropske-zalezitosti/organizace-utvaru/odbor-informovani-o-ez/> european-affairs-information-department- 17698/
10. Government: image and communication [2015 PAI — Public Administration International; Conference 2016] [Elektronnyi resurs]. — Rezhyim dostupu: <http://www.public-admin.co.uk/programmes/government-image-and-communication-the-uk-experience/> Republic of Estonia [Elektronnyi resurs]. — Rezhyim dostupu: <https://valitsus.ee/en/government-communication>
11. Tard G. Sotsialnaya logika : per. s fr. / G. Tard. — SPb. : Sotsiol.-psihol. tsentr, 2006. — 576 s.s. 317

The article analyzes the main provisions of the communication of state authorities and the public. Modern European trends indicate the importance of citizen participation in management projects. The basic communicative components of the state for dialogue with citizens are determined. The tasks of communication in public administration are to ensure public support of government actions, which is achieved by raising the level of citizen's trust in state institutions. The most used means of interaction between the state and citizens are investigated on the example of experience of European countries. Communications for joint decision-making, such as joint discussion, public councils and hearings, the dissemination of important information in society, are highlighted. Further efforts are needed to improve the response of public authorities to improve tools, core procedures and taking into account the results of public consultation in decision-making. A good example of state communication is the experience of the Czech Republic, Poland, Great Britain and Finland. These countries have created a number of programs and projects on cooperation with citizens.

Key words: communication, governance, interaction, public, information, public administration bodies, management.

УДК 14:327
ББК 66.5

Романна Павлюк

ПОГЛЯДИ КАРДИНАЛА ГУЗАРА НА ДЕРЖАВУ ТА СУСПІЛЬСТВО

В статті проаналізовано напрацювання й виступи Кардинала Любомира Гузара. З'ясовано погляди українського християнського філософа на взаємодію церкви і політики. Представлено переконання Любомира Гузара на шляхи розвитку суспільства та українського народу зокрема.

Ключові слова: Любомир Гузар, церква, віра, держава, політики.

В сучасних умовах суспільно-політичних відносин найбільш цінною інституцією для людей, на яку можна опиратися і заручатися особливою підтримкою є церква. В рамках соціально-політичних конфліктів, криз і трансформацій саме церква є інституцією, яка здатна посприяти безконфліктному вирішенню проблем та налагодженню конструктивного співробітництва. У цьому контексті, *актуальною* постає проблема співіснування політики та церкви. А найбільш значний доробок у роздумах про ідеальність таких відносин на сьогодні залишив Блаженніший Кардинал Любомир Гузар.

Метою даного дослідження є вивчення поглядів Любомира Гузара на державу й суспільство та їх розвиток. Для досягнення цієї мети потрібно розв'язати такі завдання: проаналізувати напрацювання і виступи Блаженнішого; виділити й узагальнити погляди духовного лідера українців щодо взаємовідносин держави та церкви а також з'ясувати його настанови щодо розвитку суспільства.